

Alina Mazilu

Alina Mazilu

**Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu
ca promotor al dramaturgiei contemporane**

Aspecte din dramaturgia română actuală

Editura Universitaria
Craiova, 2019

Referenți științifici:

Prof. univ. dr. habil. Constantin Chiriac

Prof. univ. dr. habil. Eleonora Ringler-Pascu

Copyright © 2019 Editura Universitaria și Alina Mazilu

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria și autoarei

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MAZILU, ALINA

**Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu ca promotor al
dramaturgiei contemporane: aspecte din dramaturgia română actuală /**

Alina Mazilu. - Craiova: Universitaria, 2019

ISBN 978-606-14-1515-1

792

Redactor: Daniela Șilindean

Lector: Claudiu T. Arieșan

Tehnoredactor și copertă: Pompiliu Demetrescu

© 2019 by Editura Universitaria și Alina Mazilu

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețelele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Fiielor mele, Bianca și Lara

CUVÂNT ÎNAINTE

Cartea Alinei Mazilu este un studiu temeinic, realizat printr-o extraordinară experiență acumulată lucrând fără cruțare în prima linie a unuia dintre evenimentele de cultură-vedetă, de mare amploare, Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu. Munca exemplară din punctul de vedere al dăruirii și al profesionalismului a fost transferată în pagină, oferind modele de bună practică, analize remarcabile de fenomen teatral, măsurări de puls și interpretare de rezultate. Acestea se completează în mod fericit cu strădania uriașă din teatru, având mereu o dublă perspectivă. Una din interior, a omului care face ca lucrurile să se întâmple cu profesionalism și grijă până la cel mai mic detaliu, și una a criticului care, după ani de desprindere de miezul lucrurilor, analizează urmele, direcțiile, ceea ce se sustrage momentului și rezistă calitativ și astăzi.

Cu alte cuvinte, există, pe tot parcursul demersului, două experiențe care se îngemănează: una a practicianului – care concepe și implementează cu creativitate și rost programe (mă gândesc fie și numai la procesul de selecție pentru proiectul *Antologia pieselor prezentate în secțiunea „spectacole-lectură“* și la ramificațiile pe care le presupune acesta pentru a avea rezultate calitative), a omului care arde până la capăt alături de proiectele sale. Cea de-a doua este cea a teoreticianului – formația de om de litere cu lecturi temeinice își spune aici cuvântul – care face ca racordurile să aibă consistență, ca imaginile analizate să își găsească locul firesc în ansamblul bine definit. Până la un punct perspectiva poate părea subiectivă, dar este dublată inteligent de incursiuni solide în textele teoretice care se transformă în piloni de susținere a întregii construcții.

Analiza *Antologiei* nu are numai un caracter singular, ci și unul exemplar prin modul în care concretețea își dezvăluie resorturile, relevând particularități ale dramaturgiei contemporane românești și universale. Însă studiază nu numai contextul în care s-a născut longevivul proiect, ci și rădăcinile, nevoile din care a apărut și beneficiile pe care le aduce cu sine. Mai mult, autoarea mapează, indică direcțiile, tendințele dramaturgice contemporane, numele care s-au impus și au rămas pe firmament și care atrag în continuare regizori și actori care să le pună în scenă.

Alina Mazilu nu se ferește de multitudinea de semnale date de presă și de critică, și nici de „deștelenirea“ unui teritoriu abundent scriptic – cu referire la festival, dar mai puțin generos în referințele la cadrul teoretic și la textul de teatru contemporan. Direcțiile mai puțin aflate sub lupa presei de specialitate (dimensiunea academică a FITS – de pildă) sunt și ele consemnate, cu importanța pe care o au în construcția de mare amploare.

Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu a fost și este în atenția publicului de specialitate. Nu au existat însă studii temeinice care să sistematizeze fragmentarul exegetic care stă sub semnul imediatului. Cronici, interviuri, articole alcătuiesc instrumentarul cu care operează cu migală Alina Mazilu. Lor li se adaugă o valoroasă experiență a unui om care a lucrat și trăit în / prin teatru. Ca demers, autoarea alege să panorameze evenimentul de artele spectacolului, apoi, cu o remarcabilă acribie, să cerceteze colecția imensă de piese publicate sub egida FITS în cei douăzeci și patru de ani de apariție neîntreruptă, să citească și să opereze cu texte care provin dintr-o panoplie de culturi. Lecturează, scrutează, găsește constante și numitor comun, trage linii care unesc contexte internaționale, identifică teme și texte-fanion și le propune spre analiză.

O frântură de viață care se confundă cu teatrul este transpusă cu intensitate, talent literar și spirit critic și evoluează într-o cercetare academică solidă ce își conține propriile studii de caz și care reprezintă o excelentă incursiune în prezentul textului dramaturgic. Totul cu o foarte bună cunoaștere a teritoriului pe care îl analizează, cu acces nemijlocit la artiști de primă mână, la idei fundamentale și cu o înțelegere profundă a fenomenului teatral.

Daniela Șilindean

ALTĂ ISTORIE A TEATRULUI, DE IERI ȘI DE AZI

Cartea Alinei Mazilu începe cu un *Preambul* – o confesiune bine adusă din condei care se ocupă, cum se cuvine, de anii formării, dar care vorbește și despre prietenii de seamă care i-au fost alături „într-un timp rău“. Într-un timp în care a trebuit să fie departe de creația ei – și a ei – Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu: „Am purtat doliu profesional pentru Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu ani la rând, refuzând să mai am vreo legătură reală cu lumea teatrului, în general refuzând să mă mai implic, cu adevărat, în vreun proiect“ și „Rana nu e vindecată nici acum, după mai bine de șapte ani, și nu pot să nu remarc astăzi apropierea stranie dintre verbele «a dăruii» și a «năruii»“ și „În anul 2017 am publicat un volum de poezie dedicat marelui eveniment pe care l-am divinizat“ și „Această carte apare acum pentru a marca încheierea unui interval de așteptare“.

O carte apărută „pentru a marca încheierea unui interval de așteptare“ poate fi o construcție romanescă – un jurnal care nu se sfiește să pună alături documente menite a recapitula „timpul bun“ al împlinirilor. Un jurnal cu pagini de o neobișnuită cruzime față de sine însăși. Dacă marelui eveniment „pe care l-a divinizat“ i-a dedicat un volum de poezie, înseamnă că vibrațiile poetice au definit (și) vremea împlinirilor. Și, mai ales, regăsirea lor, prin această carte. Așa că informațiile cuprinse în acest volum continuă să fie valabile după șapte ani de așteptare – să scriem, fericită: „Cartea apare la insistențele de ani de zile ale creatorului acestui festival, Constantin Chiriac, omul cu cea mai puternică voință din câți am cunoscut vreodată pe acest pământ“.

Alina Mazilu are în urma ei numeroase etape de studii / specializare la universități europene, colaborări la reviste și cărți privind teatrul românesc al ultimelor decenii. În calitate de secretar literar a elaborat, la Teatrul German de Stat din Timișoara și la Teatrul Național „Radu Stanca“ Sibiu, programe de sală excelente, printre cele mai originale din România.

Profesiunea de secretar literar implică dialogul direct, continuu, cu teatrele și cu dramaturgii, cu teatrologii și regizorii din țară și din străinătate: dialoguri care au avut drept consecință, în cazul Alinei Mazilu, realizarea unor volume însemnate. Multe. Între cele mai importante aș semnala *Das rumänische Theater nach 1989. Seine Beziehungen zum deutschsprachigen Raum* (Teatrul românesc după 1989. Relațiile sale cu spațiul de limbă germană), realizat împreună cu Medana Weident și Irina Wolf și publicat în Germania, la editura Frank & Timme. Verlag für wissenschaftliche Literatur. Volumul îi așază alături pe cei mai de seamă critici sau istorici ai teatrului românesc de azi, de la George Banu la Cristina Modreanu, Daniela Șilindean și Iulia Popovici. Sunt, desigur, preferați tinerii critici care iau interviuri, realizează dialoguri și scriu despre Andrei Șerban, Silviu Purcărete, Mihai Măniuțiu, Alexandru Dabija, Radu Afrim; care „conversează” cu dramaturgii vechi sau noi: Matei Vișniec, Ștefan Peca, Alina Nelega, Gianina Cărbunariu, Saviana Stănescu ș.a.

La Sibiu, Alina Mazilu a fost secretar de redacție al „Jurnalului Artelor Spectacolului” – la vremea respectivă, una dintre cele mai vii reviste consacrate mișcării teatrale. A realizat împreună cu importanți dramaturgi sau critici de teatru din Europa dialoguri esențiale privitoare la momentul actual al dramaturgiei și al spectacolului. Masivele volume Eugenio Barba, *Teatru: singurătate, meșteșug, revoltă*, Nemira, 2010, ediție de Alina Mazilu, și antologiile de texte din teatrul contemporan din 2009, 2010, 2011 și 2012 ilustrează calitatea cercetătorului.

Cartea se sprijină, prin urmare, pe o experiență de exeget și de critic de teatru, de traducător și de comper întinsă pe aproape două decenii de scris și de organizator al vieții teatrale. Contribuția ei, ca om-cheie al marelui Festival Internațional de Teatru de la Sibiu în perioada 2009–2012, pune în valoare creativitatea unui eminent om de teatru. Lucrarea Alinei Mazilu pleacă deci de la experiența de organizator al FITS – unul dintre cele mai mari festivaluri de artele spectacolului din lume –, dar și de la relațiile privilegiate pe care i le-a oferit acest context. Dacă observăm că noul val al dramaturgilor își creează piesele direct pe scenă sau numai pentru scenă, că evită tipărirea lor (cărți cu piese de teatru, cărți ale dramaturgilor, sunt din ce în ce mai puține) putem să scriem că rolul criticii de teatru, rolul celui care scrie istoria teatrului românesc este legat și de prezența nemijlocită în sala de spectacol – în teatru.

Cartea subliniază, întâi, transformările teatrului românesc în ultimele decenii. Sunt spectaculoase, uneori inconfortabile, poate inanalizabile. *Teatrul românesc după 1989 – noduri, repere, evoluție* atrage atenția asupra unui moment de ruptură. Înainte de 1989, teatrul autohton propunea alte contexte, alte experiențe, alți lideri, alte proiecte, alte investiții de imaginație și curaj. Altă construcție și alte repere. *Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu – un creuzet încă neexploatat* se ocupă de felul în care accentele esențiale cu privire la evoluția scrisului, a spectacolului, a realizărilor dramatice cad asupra momentelor festivaliere. Subcapitolele *Tradiție și context actual în peisajul festivalier contemporan*, *FITS: coordonate, direcții și particularități*, *FITS: evoluție și FITS: dimensiunea academică* ilustrează unicitatea unui festival. Accentele puse pe creativitatea Festivalului sunt subliniate și în capitolul al treilea, prin studiile de caz privind *Antologia pieselor prezentate în secțiunea spectacole-lectură*. Antologiile realizate de Alina Mazilu, cu piese scrise de autori de pretutindeni, dar și de tineri autori din România sunt, practic, imagini ale teatrului după 1989, din România și din lume.

Capitolul al patrulea, *Dramaturgia contemporană: context* realizează o importantă investigație în sistemul dramaturgiei de azi, în trei subcapitole informate, originale, incisive: *In-yer-face theatre*, *Teatrul intermediat și Tematici*, *personaje, limbaj*. Piesele *Kamikaze* de Alina Nelega și *Stop the Tempo* de Gianina Cărbunariu beneficiază aici de analize remarcabile. Ultima parte a lucrării se referă la dramaturgia română contemporană. În analizarea dramaturgiei de după 1989, Alina Mazilu este solidară cu criticii, dramaturgii, teoreticienii tineri, așa că va consacra pagini importante „direcțiilor noi“, *Dramafest* și *dramAcum*, atrăgând atenția asupra faptului că atât acestea două, cât și festivalul sibian însemnă racordări însemnate ale teatrului românesc la valorile internaționale. Autoarea a fost mereu lângă o prietenă a ei, eminent critic de teatru, Daniela Șilindean, alături de care realizează capitolele finale ale cărții: *Matei Vișniec, dramaturg român de talie mondială* și *Scrisorile de dragoste – o exhibare a ludicului în nuanțe de grotesc*.

Excepțională e bibliografia acestei cărți în care regăsim multe studii – excelente studii, dialoguri, intervenții – ale Alinei Mazilu. O carte de acum opt ani este gândită, rescrisă azi, ca document important pentru înțelegerea teatrului. De ieri și de azi.

Cornel Ungureanu